

Příloha tiskové zprávy z 25. září 2014:

Hodnocení poroty a autorské zprávy

1. cena: Filip KOTLÁŘ, Dokumentační centrum českých Němců v Ústí nad Labem

(AVU Praha, prof. Emil PŘIKRYL)

Odměna ve výši 25 000 Kč a Hlavní cena společnosti ProInterier (zájezd do Chicaga na veletrh NeoCon)

Autorská zpráva: Návrh Dokumentačního centra českých Němců (DCČN) vzniká ve spolupráci se společností Collegium Bohemicum v Ústí nad Labem. Nová instituce se chce zabývat fenoménem německého obyvatelstva v českých zemích, jeho historií a kulturním dědictvím.

Dokumentační centra jsou instituty zkoumající daný fenomén z pohledu historie, kultury, společenských věd, v kontextu místa a jeho topografie. Jsou místem interdisciplinární činnosti. Jejich smyslem je propojování různých rovin jednoho tématu – komplexní vhléd do „problému“ ve všech jeho rovinách.

Místo se nalézá v horním cípu Mírového náměstí. Sousedí s pěší zónou spojující dvě hlavní náměstí v Ústí nad Labem – Mírové a Lidické. DCČN se ocitá na ose, na níž leží řada institucí. Kromě magistrátu například divadlo, Muzeum města Ústí nad Labem, Palác Zdar atd. Potvrzuje logiku umístování důležitých domů ve městě. Místo je neuralgickým bodem města. Od roku 2008 na něm stojí rozestavěná kancelářská budova.

DCČN se zabývá fenoménem, který je pro zvolené místo i historickým kontextem, ke kterému se společnost staví nejednoznačně. Vyhýbám se subjektivním interpretacím. Zároveň však nechci jít cestou neutrálního domu, který svou společenskou roli řeší uzavřením se do sebe. Má snaha je vytvořit silný městský dům, jenž obstojí ve složitém kontextu.

Stavební program podrobuji analytickému rozboru, syntetizují jednotlivé části do logických celků, které pak navzájem propojuji. Výsledkem jsou čtyři navzájem provázané domy – typologie: ložie, galerie, archiv s badatelnou a kancelářská budova s dílnami. Interpretuji stavební program, který je výzvou svou fragmentací na zdánlivě nesouvisející celky. Tematizují tím podstatu metody práce nadace a její největší přednost – interdisciplinaritu, schopnost přistupovat ke zkoumanému vícero směry, vidět jej v mnoha souvislostech a umět jej v této podobě prezentovat společnosti.

Hodnocení poroty: Porota ocenila výjimečnou kvalitu návrhu – silnou myšlenku uchopenou jednoduchými výtvarnými prostředky a bez kompromisů dotaženou až do téměř sochařského výrazu. Urbanisticky se autor úspěšně vypořádal s měřítkem sevřeného území městského bloku a různorodostí okolní zástavby. Signifikantní architektonický výraz reflektuje obsah objektu, kdy autor kloubí čtyři navzájem nesourodé vnitřní funkce v jeden celek. Tyto funkce se navenek projevují ve výrazném vertikálním členění fasády, aby pak byly neviditelně horizontálně vnitřně logicky propojeny. Autor dokázal zvládnout společensky kontroverzní a architektonicky složitá téma s výjimečnou lehkostí a pravdivostí...

2. cena: Jan VYBÍRAL, Šumava

UMPRUM Praha, Ing. arch. Ivan KROUPA, Ing. arch. Jana MORAVCOVÁ

Odměna ve výši 15 000 Kč

Autorská zpráva: Osídlování Šumavy znamenalo náročný a velmi pomalý proces pronikání lidí do kompletně zarostlé krajiny. Trvalo téměř tisíc let, než bylo území poměrně souvisle osídleno. V kontextu celého historického vývoje znamenají 50. léta zásadní změny. Dojde k téměř totálnímu vymazání lidské přítomnosti. Většina obyvatel byla vyhnána a zanechala po sobě jen prázdné plochy. Jsou to torza minulých osídlení, kde člověk jen tuší lidskou přítomnost a bývalý rozměr těchto prostorů, které pomalu zarůstají.

Násilným odtržením lidí od krajiny byly přerušeny a znemožněny možnosti přirozeného hospodaření. Výsledkem je dnešní nedostatek lokálních pracovních příležitostí a postupný odliv obyvatel. Les jako přirozený přírodní proces, pokrývající krajinu pozitivní masou. Člověk ji redukuje pro své životní potřeby. Vytváří tak negativy, prázdné plochy. Vzniká rovnováha plného a prázdného, jejíž vyvažování lze popsat jako princip celého dosavadního historického vývoje.

Všechny potenciální lokality jsem rozdělil do kategorií (1/ nechat zarůst, 2/ nechat, ale udržovat bezlesí, 3/ udržovat bezlesí + jednotlivá stavba, 4/ průmyslová stavba, 5/ možnost osídlení) podle těchto kritérií: míra zarůstání, dochování struktury, přítomnost domů, stopy lidí, napojení na okolí, průmyslový potenciál, zemědělský potenciál, turistický potenciál. Vznikl katalog 52 zhodnocených míst zanesených do dvou map celé Šumavy (1/současný stav a 2/ stav v roce 1950).

Jako nejvíce rentabilní možnost se jeví zakládání nových statků na místech bývalých vesnic, které by se zaměřovaly zejména na pasterectví, ale těžily i z turismu. Tento koncept díky pastvě zároveň také přirozeně redukuje míru zarůstání, podporuje ekonomickou autonomii oblasti, jedná se o tradiční způsob obživy a podporuje obnovu rovnoměrnějšího osídlení celé oblasti. Konkrétně jsem zpracoval oblast bývalé vesnice Frauenthal.

Hodnocení poroty: V návrhu vnímáme přínosný koncept znovuosídlení krajiny pomocí „negativní“ stopy v krajině, která vzešla z historického otisku místa. Tyto stopy vytvářejí iniciační body, jejichž definovaná funkce by měla být časem prověřena. Do návrhu je tímto upraven fenomén času. Poněkud zavádějící se jeví zpracování bývalé vesnice Frauenthal, kde prezentovaný objekt hospodářské usedlosti působí neadekvátně „monumentálně“.

3. cena: Jitka BRABLECOVÁ, Vesnice Malé a Velké Březno

FA ČVUT Praha, Ing. akad. arch. Jan ŠÉPKA

Odměna ve výši 10 000 Kč

Autorská zpráva: Vesnice Malé a Vysoké Březno leží přibližně 8 km jihozápadně od Mostu v těsné blízkosti povrchových uhelných dolů. V současné době není přesně definované centrum obce ani hranice. Díky přímé vazbě na důlní činnost je předpoklad, že by se mohlo investovat do nové výstavby domů v několika lokalitách. Obec postrádá vhodné obecní bydlení pro starší občany i dobře definované pozemky pro výstavbu nových rodinných domů.

Obě vesnice od sebe leží asi 1 km a Vysoké Březno je v současnosti spíše osadou Malého. Morfologicky jsou tato dvě sídla od sebe oddělena svahem, na němž se nachází biocentrum a jímž prochází biokoridor. Z historie a charakteru okolních vesnic je zjevná běžná blízkost dvou sídel, přičemž jedno zaštituje druhé a tyto vesnice jsou spojené hustou sítí cest. V návrhu obnovují tuto kompaktnost sídel a jejich vzájemné propojení cestami, doplněnou o vhodnou zástavbu navazující na strukturu obce, umístění občanského vybavení a definování centra vesnic.

Nejbližší možné zastavitelné plochy obce se nachází jak ve vnitřní struktuře, tak po jejím obvodu a každá se vyznačuje rozdílným charakterem, na kterou reagují jiným typem zástavby. V intravilánu se jedná o lokální zahuštění na vhodných pozemcích a umístění budov občanského vybavení. V extravilánu přizpůsobují návrh charakteru jednotlivých míst.

Obnovení a dotvoření bodů v krajině, jejich propojení, úzký vztah sídla s krajinou, které je v ní jasně vyznačeno – to vše jsou atributy, které mohou vytvářet přidanou hodnotu bydlení na venkově a přilákat tak obyvatele z města. Systém upravených cest a zajímavých míst k zastavení a navštívení v centru i v okolí vesnice nabízí lidem hlubší poznání území, ve kterém žijí, a tím také podporuje posílení jeho identity. Celkový přírůstek obyvatel k současnému počtu 230 navrhuji až do výše 254 obyvatel v Malém Březně a 72 ve Vysokém Březně.

Hodnocení poroty: Návrh úspěšně hledá odpověď na potřebu udržitelného rozvoje české vesnice. Autorka přirozeně doplňuje stávající zástavbu, posiluje centrum, navazuje na původní cesty a vytváří vazby k okolní krajině. Projekt lze chápat jako vzorový územní plán malé obce.

Čestné uznání: Barbora ZMEKOVÁ, Znojenské Hradčany

UMPRUM Praha, prof. akad. arch. Jindřich SMETANA

Autorská zpráva: Místo nevnímám jen jako architekt, ale hlavně jako místní. Snažím se o spojení dvou problémů – deficit kulturních prostor a chátrající dominanta městského pivovaru. Chci zapojit areál do života města, otevřít jej místním i přespolním. Nyní je areál cele ve vlastnictví města. Práce se snaží nastínit městu vizi, vyložit důležitost místa a zamezit případnému nekonceptnímu rozprodání. V projektu zachovávám naprostou většinu stávajících objektů a respektuji jejich památkové hodnoty. Odstraňuji ty, které nemají valné kvality, a ty, které zhoršují prostupnost.

Důstojné místo pro hlavní městský sál volím vedle rotundy sv. Kateřiny. Po zbourání původního skladiště nacházím ležácké sklepy vyčnívající nad terén. Snažím se jich využít, otevírám čelní zdi a umísťuji tam zázemí a dva menší sály. Sousední dům slouží jako hlavní vstup a dále propojuje celý jižní blok s minipivovarem a výčepem, salony v patře a infocentrem.

U nové hmoty se snažím o přirozené navázání současné architektury na tu historickou. Navrhuji tvar, který vychází z pravidel udávaných okolními hmotami a místem. Na fasádě jsou použité cihly z demolovaných staveb, skládané do symboliky kleneb. Směrem k rotundě je skleněná fasáda, která se dá vysunout a propojit tak halu s exteriérem. Sál má širokou variabilitu využití díky teleskopickým tribunám. Komunikačními válci propojují jednotlivé úrovně. Příhradové nosníky nesoucí střechu slouží i jako technické lávky. Celý prostor míří směrem k rotundě a výhledu do NP Podyjí. Velkorysé venkovní schodiště tyto prostory přímo spojuje.

Prostor patřil vždy díky výhledu k nejoblíbenějším místům ve Znojmě. Navracím sem částečně park, který kopíruje půdorys původních stájí a tvoří hustý stín. Vymezuji tak neformální plácek. Parkování umísťuji nejbližší ulici. Využívám stávajících sklepů, kam umísťuji vertikální pořadače s kapacitou 90 míst.

Hodnocení poroty: Porota kladně hodnotí zpracování daného tématu – konverze areálu bývalého znojemského pivovaru, s ohledem na kontext místa, které je v přímé vazbě na historickou část města. K objektu pivovaru je na místě původního skladiště dostavěn víceúčelový sál, který svou hmotou nenarušuje panorama hradeb a stává se jeho přirozenou součástí. Kladně je hodnocen vstup nové funkce v rámci areálu a možné posílení života místa. Kvalitně je zpracována vizuální podoba návrhu s nastíněnou vazbou na veřejný prostor.

Zvláštní cena společnosti Cegra: Petra HUSSLÍKOVÁ, Nová synagoga v Brně
FAST VUT Brno, Ing. arch. Juraj DULENČÍN

Licence na software ArchiCAD

Autorská zpráva: V minulosti se na území Brna nacházela silná židovská komunita, ale kvůli historickým událostem počet členů Židovské obce Brno v současné době není příliš velký. Také její provozy jsou značně decentralizované a chybí prostory pro zřízení Moravského židovského muzea. Myšlenkou diplomové práce je centralizace provozů Židovské obce Brno, vybudování prostoru pro moravské židovské muzeum a návrh nové synagogy.

Židovská komunita má obecně tendenci se uzavírat. Základní otázkou bylo uspořádání mnoha rozdílných funkcí a zamezení mísení jednotlivých provozů. Proto je návrh členěn na dvě části. První částí, situovanou k rušné ulici Dornych, je muzeum s veřejným prostorem. Druhým celkem jsou objekty židovské obce s novou synagogou.

Základním konceptem je hlavní osa procházející celým územím až ke vchodu do synagogy, na které jsou uspořádány jednotlivé funkce. Od ulice Dornych je umístěna část veřejná s moravským židovským muzeem a náměstím, jehož součástí je park s 52 stromy na památku 52 zaniklých židovských obcí na Moravě. Budova muzea doplňuje blok domů a vytváří akcent na nároží, současně komunikuje s okolím, a to tubusem, ze kterého je výhled na katedrálu sv. Petra a Pavla. Do veřejného parku je otevřena košér restaurace. Ta je součástí poloveřejné části, která slouží jako filtr pro přístup do uzavřené židovské komunity. Osa dále prochází přes společenskou část se sálem a venkovním dvorem až k části duchovní. Tu tvoří rituální lázeň mikve a zahrada se synagogou.

Nová synagoga je inspirována Starým zákonem a Šalamounovým chrámem, na jehož místě byl postaven Druhý chrám. Šalamounův chrám je vždy vyobrazován na podstavci a byl umístěn na Chrámové hoře, proto je nová synagoga situována ve vyvýšené zahradě. Formou synagogy jsou dvě kubické hmoty, přičemž vnitřní modlitebna je pootočena přímo k Jeruzalému.

Vyčleněním provozu muzea do samostatné budovy a vytvořením kompaktního samostatně fungujícího celku pro židovskou obec je docíleno oddělení jednotlivých provozů a je vytvořeno potřebné uzavřené prostředí pro komunitu židovské obce.

Hodnocení poroty: Porota obzvláště ocenila komplexní a přemýšlivý autorčin přístup k tématu. Komplex muzea a synagogy je citlivě koncipován od urbanistického vypořádání až do interiéru a architektonického detailu. Typologie a provozní vazby nenásilně reflektují židovské náboženské a historické tradice. Lapidární architektonický jazyk je adekvátní komornímu pojetí celé stavby.

Zvláštní cena Českých center: Vojtěch JEMELKA, Křížová cesta pro Stříbrnice

AVU Praha, prof. Emil PŘIKRYL

Týdenní zájezd do některého z evropských Českých center

Autorská zpráva: Obnovení křížové cesty ve Stříbrnicích pro mě znamená hold tvůrcům oné žité jednoty s místem a jasné ano regionální identitě; identitě duchovní, vyjádřené stavěním. V neposlední řadě usiluji o smíření a přiznání si nevratné chyby plošného vysídlení 3,5 milionu Němců z jejich domoviny. Právě v Jeseníkách tato rána zeje ve všude přítomnou beznadějí, kde ono vykořenění a poválečné doosídlování, spojené se socialistickou represí kolektivizace, učinilo z kraje vyhnanství. Nebraňme se metafoře o vyhnání z ráje, znamenající smrt. Zde zbývá jen víra v Krista, jakožto Strom Života, který na kříži učinil smrti smrt.

Cílem je tedy stavba/cesta k setkání na „neutrální půdě“, které iniciuji coby závěrečnou pouť. (Hojnou účast a setkání různorodých, a často i znesvářených stran beru jako vítězství nad nezájmem a stereotypy tamějších vztahů.) Na místě realizuji ocelové skici z jechlů v měřítku 1:1, jež mají posílit naději ve Stříbrnicích žijících i probudit vědomí úcty k předešlým.

Jednotlivá zastavení umísťuji podél staré úvozové cesty, jež je dnes i turistickou trasou, vedoucí od kaple sv. Anežky a sv. Anny k Lesní kapli. Dolní část původní cesty sice vedla od kaple druhé; ta však byla srovnána uvědomělým buldozeristou, a tak vkládám další vrstvu analogické interpretace (z důvodu razantního snížení hranice lesa, a tedy jisté monokulturní rozvláčnosti, se rozhoduji samotnou cestu zkrátit na polovinu; zachovávám charakter širé „pastvinatosti“ s vloženými klenoty zastavení, Boží hrob umísťuji na hromadnici v tichu lesa a druhou půli chápu jako nejisté čekání na Vzkříšení – bílý krystal opravené Lesní kaple). U jednotlivých zastavení pracuji s obrysem tří autentických ruin, kdy se negativ daného objemu do hloubi různě deformuje (v jednotě tradiční ikonografické události se zarámovaným obrazem krajiny).

Hodnocení poroty: Návrh zpracovávající téma křížové cesty se pohybuje na hraně landartu. Téma je řešeno lehkými kovovými konstrukcemi se silnou výtvarnou a myšlenkovou hodnotou v kontextu hledání smíření s násilným poválečným vysídlením německého obyvatelstva. Porota ocenila autorův princip „Hledání na hraně vnímání“, vytvářející takřka neviditelné vstupy do krajiny. Práce je prezentována jak v návrhu, tak i ve zdokumentované realizaci